

ZESTAWIENIE PODSTAWOWYCH PROJEKTÓW REWITALIZACJI

PROJEKT NR 1

„OdNowa” - Aktywizacja mieszkańców z terenu rewitalizacji miasta Tomaszowa Mazowieckiego

Realizator projektu
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
Cele projektu
społeczne: integracja społeczna i ograniczenie wykluczenia społecznego, wzmocnienie więzi społecznych, partycypacji i współpracy, zmniejszenie stopnia wykluczenia społecznego,
Zakres realizowanych działań
<p>Projekt „OdNowa” jest odpowiedzią na lokalne problemy w obszarze rewitalizacji takie, jak bezrobocie osób o niskich i niedostosowanych do współczesnego rynku pracy kwalifikacjach zawodowych, a w szczególności bezrobocie kobiet. Brak zatrudnienia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji jest często skutkiem jak i przyczyną problemów związanych z integracją społeczną i aktywnym udziałem w życiu rodzinnym i społecznym. Problemem jest również kwestia braku umiejętności o charakterze edukacyjnym i obywatelskim, co prowadzi do rezygnacji z udziału w życiu społecznym, a następnie do wykluczenia społecznego. Problemy te występują często w powiązaniu z niezaradnością życiową, alkoholizmem w rodzinie, przemocą czy niepełnosprawnością.</p> <p><u>Działanie 1. „Pielęgnacja” młodzieży i dzieci</u></p> <p>Stworzenie dla dzieci i młodzieży miejsc w obszarze rewitalizacji, w których będzie realizowana praca wychowawcza i psychoterapeutyczna. Zagospodarowanie czasu wolnego poprzez organizację zajęć rekreacyjnych, artystycznych i kulturalnych. Prowadzone będą także działania profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz prowadzenia zdrowego i bezpiecznego stylu życia. Organizowane będą spotkania z różnymi osobami, które poprzez pracę nad sobą zrealizowały swoje cele życiowe, czy też wyszły z uzależnień. Dla dzieci organizowane będą zajęcia profilaktyczne w formie zabawy i warsztatów.</p> <p><u>Działanie 2. „Zabiegi” dla rodzin i kobiet</u></p> <p>Wsparciem planuje się objąć rodziny zamieszkujące obszar rewitalizacji. Aktywizacja członków tych rodzin będzie miała formę zajęć psychologicznych z elementami terapeutycznymi. Zajęcia dla rodziców będą także ukierunkowane na aktywizację zawodową i zdrowotną. Szczególną grupą, do której skierowana będzie większość działań będą kobiety, zwłaszcza bezrobotne. Zorganizowane zostaną zajęcia motywujące, zajęcia skierowane na poprawę zdrowia oraz kosmetyczne. Przeprowadzone zostaną warsztaty oszczędnego i zdrowego gotowania oraz dodatkowe zajęcia edukacyjne o tematyce ekonomicznego prowadzenia gospodarstwa domowego. Ponadto zorganizowane zostaną szkolenia zawodowe oraz zajęcia z doradcą, zmierzające do przekwalifikowania zgodnie z indywidualnymi predyspozycjami odbiorców projektu. W ramach Tomaszowskiego Forum Trzeźwości przeprowadzone zostaną działania profilaktyczne i edukacyjne w zakresie profilaktyki uzależnień oraz problematyki przemocy w rodzinie.</p>

Do rodzin zakwalifikowanych jako niewydolne wychowawczo lub zagrażające odebraniem im dzieci skierowany zostanie asystent rodziny. Na zakończenie projektu zorganizowany zostanie piknik dla wszystkich uczestników projektu z licznymi konkursami, pokazami i występami.
Lokalizacja
Obszar rewitalizacji miasta Tomaszowa Mazowieckiego
Grupa docelowa
Do projektu zostaną zakwalifikowane osoby, w szczególności kobiety, młodzież i dzieci, z terenu rewitalizacji, korzystające z pomocy materialnej MOPS
Szacowane koszty
250 000,00 zł wkład własny oraz dotacje ze środków RPO WŁ 2014-2020
Prognozowane rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie dzieci i młodzieży o skutkach uzależnień, • zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, • aktywizacja osób korzystających z pomocy społecznej, • wzrost samooceny kobiet i poniesienie ich kompetencji społecznych, • aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.

PROJEKT NR 2

Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz modernizacja miejsc rekreacji i terenów zielonych – Miasto nad rzeką

Realizator projektu
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
Cele projektu
<p>społeczne: wzmocnienie atrakcyjności społecznej obszaru rewitalizacji, oddziaływanie na mieszkańców terenów rewitalizacji miasta, poprzez odbudowę walorów przyrodniczych Parku Bulwary i stworzenie doskonale przystosowanego parku miejskiego, umożliwiającego spędzanie wolnego czasu na łonie natury; wykreowanie przestrzeni publicznej dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz atrakcyjnej dla osób w każdym przedziale wiekowym, stworzenie atrakcyjnego miejsca rekreacji w obszarze rewitalizacji; zwiększenie aktywności ruchowej osób zamieszkujących obszar rewitalizacji, poprzez korzystanie ze ścieżek pieszo-rowerowych, siłowni zewnętrznej, placu zabaw dla dzieci wraz ze strefą dla dorosłych oraz placu do jazdy ekstremalnej na rowerze; zapewnienie funkcji społeczno-wychowawczej, związanej z możliwością organizacji na terenie zrewitalizowanym wypoczynku biernego i czynnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych,</p> <p>gospodarcze: wysokiej jakości przestrzeń publiczna oraz prawidłowy stan środowiska naturalnego wpłyną w znaczącym stopniu na atrakcyjność danego terenu, dlatego też realizacja projektu, poprzez wzrost atrakcyjności parku miejskiego oraz przygotowanie przestrzeni na działalność gospodarczą w obszarze rewitalizacji, przyczyni się do utworzenia nowych przedsiębiorstw,</p> <p>środowiskowe: realizacja projektu będzie pozytywnie oddziaływać na kwestie związane ze zmianami klimatu, inwestycja umożliwi bowiem: rekultywację zdegradowanych terenów</p>

zieleni południowej i północnej strony Parku Bulwary, poprawę możliwości przewietrzania miasta wzdłuż osi wschód-zachód rzeki Wolbórki, odnowienia klinów zieleni znajdujących się w centrum miasta, odnowę założeń zieleni z uwzględnieniem gatunków rodzimych, utrzymanie obszarów ukształtowanych naturalnie lub zbliżonych do dzikiego, odnowienie połączeń pomiędzy istniejącymi terenami zieleni poprzez rekultywację niedostępnej i zaniedbanej części północnej Parku Bulwary,

funkcjonalno-przestrzenne: wykreowanie nowych połączeń urbanistycznych w postaci układu ścieżek pieszych i rowerowych, kładek pieszo-rowerowych skomunikowanych z terenami znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie Parku; utworzenie kręgosłupa urbanistycznego, który stanowi poprzecznie ukształtowany ciąg pieszy, przebiegający od strefy wejścia do parku od ul. Farbiarskiej poprzez Plac Centralny z fontanną w dalszej części biegnący do kładki A i dalej do projektowanej przestrzeni publicznej sąsiadującej z wybudowaną galerią handlową. Wzdłuż tej struktury aranżowane są różnego rodzaju przestrzenie służące animacji aktywnych form wypoczynku, pokazanie walorów krajobrazowych doliny rzeki (bezpośrednio tuż przy linii brzegowej zaaranżowano platformy/podesty widokowe) z widokiem na most w ul. Warszawskiej oraz na projektowane kładki i naturalny krajobraz doliny rzeki Wolbórki; stworzenie kompozycji urbanistycznej opartej na konstrukcji powiązań widokowych i przestrzennych poprzez elementy kompozycyjne: dominanty, akcenty przestrzenne, linie i płaszczyzny prowadzące wzrok do wnętrza parkowych oraz placów parkowych.

Zakres realizowanych działań

Przedmiotem inwestycji jest przebudowa północnej i południowej części Parku Bulwary wraz z budową dwóch kładek pieszo-rowerowych nad rzeką Wolbórką, na odcinku od ulicy Legionów do ulicy Warszawskiej w Tomaszowie Mazowieckim. Teren ten mieści się w podobszarze rewitalizacji nr 1. Na terenie inwestycji znajduje się zaniedbany i zdewastowany teren miejski. Po północnej stronie rzeki teren jest niedostępny ze względu na występującą znaczną ilość dziko rosnących drzew. Równoległe do podłużnej osi Parku przepływa rzeka Wolbórka. W granicy terenu objętego projektem park sąsiaduje od strony północnej z przemysłowymi terenami byłej Mazovii, od południa z historycznymi kwartałami miejskimi znajdującymi się wzdłuż ulicy Farbiarskiej. Krótsze boki Parku ograniczone są mostami. Od zachodu jest to most w ulicy Legionów od wschodu most w ulicy Warszawskiej, z którego można podziwiać otwarcie krajobrazowe na park i rzekę.

Projekt zagospodarowania terenu obejmuje:

- prace rozbiórkowe,
- budowę Pawilonu Gastronomicznego wraz towarzyszącym budynkiem wielofunkcyjnym,
- budowę nowych alejek pieszych, ścieżek dla ruchu rowerowego, chodników z elementów kompozytowych,
- budowę placów parkowych (placyk wejściowy, placyk rekreacyjny i rzeźby, plac zabaw ze strefą rekreacji dla dorosłych),
- plac do jazdy ekstremalnej na rowerze – „Dirt Park”,
- budowę dwóch kładek pieszo-rowerowych A oraz B,
- budowę drobnych form architektury (budowa podestów widokowych, budowa kompleksu dwóch fontann, budowa pergoli w konstrukcji stalowej, budowa schodów

terenowych i murków oporowych, budowa murków oraz murków oporowych małej architektury),

- montaż obiektów małej architektury (montaż urządzeń do gry w koszykówkę, stołów do gry w ping-ponga, montaż urządzeń siłowni zewnętrznej ,drabinek do ćwiczeń, ławek, koszy na śmieci i psie odchody, stojaków rowerowych oraz balustrad stalowych),
- aranżacja krajobrazu-plaże krajobrazowe,
- wycinka chorego i obumarłego drzewostanu,
- nasadzenia zielenią wysoką oraz niską,
- budowa nowej infrastruktury podziemnej oraz remont istniejącej (budowa oświetlenia parkowego, budowę instalacji wodociągowej niezbędnej do zasilania fontann, nawodnienia rabaty kwietnej oraz budynku; budowę przyłącza NN dla projektowanych budynków oraz projektowanych obiektów budowlanych; budowę przyłączy kanalizacji sanitarnej do projektowanych budynków, przyłączy kanalizacji sanitarnej do projektowanych budynków; budowę przyłącza kanalizacji deszczowej do projektowanych budynków oraz fontann; remont istniejącego kanału deszczowego kd 600),

Miasto widzi wielki potencjał wyżej opisanej przestrzeni w dążeniu do niwelowania problemów społecznych związanych z przestępczością, uzależnieniami, brakiem dostępu osób niepełnosprawnych i starszych do przestrzeni publicznej.

Lokalizacja

Podobszar rewitalizacji nr 1 miasta Tomaszowa Mazowieckiego, Teren nad rzeką Wolbórką od ul. Legionów do ul. Warszawskiej na działkach oznaczonych numerami ewidencyjnymi: 185, 242/2, 243, 244/13, 244/14, 244/17, 244/19, 244/20, 255, 256, 266 obręb 9 oraz działkę o numerze ewidencyjnym 2 obręb 12 w Tomaszowie Mazowieckim.

Grupa docelowa

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w szczególności z centrum miasta

Szacowane koszty

16 000 000,00 zł

wkład własny oraz dofinansowanie ze środków RPO WŁ 2014-2020

Prognozowane rezultaty

- wzrost potencjału gospodarczego i turystycznego centrum miasta,
- zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego,
- aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych,
- zwiększenie bezpieczeństwa publicznego,
- zwiększenie jakości przestrzeni publicznej,
- przywrócenie terenom zdegradowanym funkcji społeczno-gospodarczych.

PROJEKT NR 3

Przebudowa i modernizacja muszli koncertowej wraz z otoczeniem w Parku Miejskim „SOLIDARNOŚĆ”

Realizator projektu
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
Cele projektu
społeczne: integracja społeczna i ograniczenie wykluczenia społecznego, wzmocnienie więzi społecznych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, poprawa jakości życia mieszkańców poprzez dostęp do wyższej jakości infrastruktury społecznej w obszarze rewitalizacji, zwiększenie oferty kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, poprawa bezpieczeństwa publicznego, środowiskowe: wzrost różnorodności gatunkowej roślin, odzyskanie terenów zielonych, które przyczynią się do polepszenia stanu środowiska naturalnego, funkcjonalno-przestrzenne: odnowienie i tworzenie otwartych przestrzeni publicznych, zachowanie, ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego oraz rozwój zasobów kultury w obszarze rewitalizacji.
Zakres realizowanych działań
Park Miejski „Solidarność” wraz z zespołem pałacowym Ostrowskich - założycieli miasta, jest wpisany do rejestru zabytków województwa łódzkiego i stanowi kluczowy obiekt dziedzictwa kulturowego Tomaszowa Mazowieckiego. Centralne położenie parku w strukturze miasta daje ogromne możliwości mogące wpływać na integrację społeczeństwa zamieszkującą na tym terenie. Jednak, aby je maksymalnie wykorzystać, należy wprowadzić do niego funkcje o takim charakterze i potencjale, by Park stał się wyróżniającą częścią miasta - chętnie odwiedzaną, integrującą, nie tylko w trakcie imprez plenerowych, ale i na co dzień – jako miejsce odpoczynku, sportu, rozrywki, spotkań towarzyskich i biznesowych. Centralne położenie Parku „Solidarność”, jest ogromną zaletą ze względu na łatwą dostępność z wielu stron, od głównych ulic miasta (ul. Warszawska, Mościckiego, Nowowiejska). Park charakteryzuje się także niesamowitym ukształtowaniem terenu i zasobami przyrodniczymi. Zieleń, rzeka Wolbórka i staw, wprowadzają rozmaite klimaty pozwalające na obcowanie z naturą. Do niedawna w centralnej części Parku znajdowała się muszla koncertowa z widownią. Była ona jednak obiektem nieposiadającym wystarczającego zaplecza co sprawiało, że poza okazjonalnymi koncertami była obiektem martwym i narażonym na dewastację. Przewiduje się wykonanie rozbudowy i przebudowy amfiteatru wraz z jego otoczeniem (zwiększenie ilości ciągów pieszych, bulwar spacerowy wzdłuż rzeki Wolbórki, zagospodarowanie terenu wokół istniejącego stawu), umocnieniem skarpy i remontem ogrodzenia od strony Muzeum im. hr. Ostrowskiego.
Lokalizacja
Podobszar rewitalizacji nr 1 miasta Tomaszowa Mazowieckiego, Śródmieście - Park Miejski „Solidarność” ul. Browarna 7 (A,B,C) Obręb i nr działki: Obr. 12, działki nr ewid.: 240/16, 240/18, 240/20, 244
Grupa docelowa
Mieszkańcy obszaru rewitalizacji miasta

Szacowane koszty
7 000 000,00 zł wkład własny, dofinansowanie ze środków RPO WŁ 2014-2020 oraz WFOSIGW
Prognozowane rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie potencjału centrum miasta, • ochrona dóbr dziedzictwa kulturowego, • zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracja społeczna wokół spraw związanych z poprawą jakości środowiska, • poprawa jakości przestrzeni publicznej.

PROJEKT NR 4

Dostosowanie budynku i dziedzińca Urzędu Miasta do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych z obszaru rewitalizacji

Realizator projektu
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
Cele projektu
<p>społeczne: zwiększenie dostępu osobom niepełnosprawnym i seniorom z obszaru rewitalizacji do usług administracji publicznej,</p> <p>gospodarcze: stworzenie warunków do powstawania nowych inicjatyw gospodarczych,</p> <p>funkcjonalno-przestrzenne: poprawa estetyki przestrzeni publicznej i nadanie im nowych funkcji.</p>
Zakres realizowanych działań
<p>W wyniku przeprowadzonej diagnozy wskazano, iż jednym z kluczowych problemów społecznych w obszarze rewitalizacji miasta Tomaszowa Mazowieckiego jest wciąż powiększająca się liczba osób niepełnosprawnych i starszych. W celu niedopuszczenia do wykluczenia społecznego tej grupy problemowej istnieje potrzeba tworzenia jak największych możliwości do ich aktywizowania. Jedną z dedykowanych form aktywizacji będzie samodzielne załatwianie spraw w zakresie administracyjnym. Główną instytucją zajmującą się sprawami mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego jest Urząd Miasta. Niestety obecny stan techniczny budynku A utrudnia dostęp do poszczególnych komórek organizacyjnych. Ratusz Miejski jest również miejscem wielu spotkań o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym dla mieszkańców centrum Tomaszowa i organizacji pozarządowych funkcjonujących w tym obszarze. Istnieje zatem ogromna potrzeba dostosowania głównej jego siedziby do potrzeb osób niepełnosprawnych i seniorów. Transformacja, jaką ma przejść dziedziniec oraz budynek A Urzędu Miasta przyczyni się do likwidacji barier architektonicznych i poprawy infrastruktury technicznej (patio zostanie przekryte świetlikiem oraz zamontowany zostanie dźwig osobowy).</p> <p>Projekt zakłada stworzenie przyjaznej, estetycznej i dostępnej przestrzeni, poprawiającej tym samym wizerunek administracji publicznej. Dodatkowym atutem projektu będzie stworzenie warunków dla funkcjonowania podmiotów gospodarczych.</p> <p>Budynki Urzędu Miasta są obiektami dziedzictwa kulturowego, znajdują się w Gminnej i Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków, więc prace będą prowadzone pod nadzorem konserwatora zabytków.</p>

Lokalizacja
Podobszar rewitalizacji nr 1 miasta Tomaszowa Mazowieckiego Urząd Miasta, ul. P.O.W. 10/16 Obręb i nr działki: obręb 12 nr ewid. dz. 249/1
Grupa docelowa
Główna grupa docelowa to osoby starsze i niepełnosprawne z obszaru rewitalizacji
Szacowane koszty
2 500 000,00 zł wkład własny, dofinansowanie ze środków RPO Wł 2014-2020
Prognozowane rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i aktywizacja społeczna, • poprawa dostępu do usług administracji publicznej.

PROJEKT NR 5

Park Niebrowski - przestrzeń publiczna kształtowana z udziałem mieszkańców jako katalizator rewitalizacji w osiedlu Obrońców Tomaszowa z 1939 roku

Realizator projektu
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
Cele projektu
<p>społeczne: pobudzenie aktywności mieszkańców we współkształtowaniu własnego otoczenia, edukacja wszystkich grup mieszkańców (z zapewnieniem jak największej inkluzji),</p> <p>gospodarcze: tworzenie warunków do powstawania nowych inicjatyw gospodarczych, rozwój współpracy z instytucjami naukowymi oraz rozwój badań nad przyszłością wysokiej jakości przestrzeni miejskiej,</p> <p>środowiskowe: wzrost różnorodności gatunkowej roślin (m.in. dzięki profesjonalnej kontynuacji tego tematu już podjętego przez SM Przodownik), możliwość kompleksowego wprowadzenia nowych biotopów w ramach terenów zieleni miejskiej opartych o gatunki rodzime i owocujące, rozwój ogródków społecznościowych,</p> <p>funkcjonalno-przestrzenne: ochrona ładu przestrzennego i promocja kultury przestrzeni, powiązanie z powszechną edukacją przestrzenną (szczególnie edukacją architektoniczną dzieci i młodzieży), przekształcenie terenów zieleni osiedlowej w atrakcyjny, wielofunkcyjny park wraz z niezbędną przebudową infrastruktury,</p>
Zakres realizowanych działań
Teren wewnątrz osiedla, stanowiący przestrzeń wspólną, przechodzi stopniową transformację, dla której istotne były: rozbudowa Zespołu Szkół nr 4, realizacja Ośrodka Kultury Tkacz oraz urządzeń sportowo-rekreacyjnych. Projekt rozwoju Parku Niebrowskiego zakłada podniesienie jakości życia w osiedlu poprzez usprawnienie funkcjonowania przestrzeni publicznej i animowanie przestrzeni społecznej dzięki stymulowaniu procesów demokracji uczestniczącej. Przewiduje utrzymanie ładu przestrzennego, wykorzystanie potencjału miejsca, etapowe dochodzenie do atrakcyjności, wielofunkcyjności, wzbogacenie elementów przyrodniczych,

<p>korektę komunikacji wewnętrznej i infrastruktury technicznej, uczynienie kompozycji krajobrazowej, rozwinięcie funkcjonalności OK Tkacz (m.in. w związku z zaangażowaniem samorządu terytorialnego i mieszkańców do współzarządzania parkiem).</p> <p>Etap I: ożywienie centrum parku – wprowadzenie „piaszczystych wysp” w postaci plaży miejskiej z altaną i sezonowymi „żaglami” zacieńającymi, boiska do siatkówki plażowej, „street workout; budowa miasteczka rowerowego oraz placu zabaw dla psów.</p> <p>Etap II: rozbiórka „boiska” asfaltowego i budowa na jego miejscu nowego placu zabaw oraz skate-parku, budowa kortów tenisowych na miejscu obecnego placu zabaw (jako element scalania strefy sportu); nowa ścieżka wschód-zachód wewnątrz parku.</p> <p>Etap III: realizacja w porozumieniu ze SM Przędownik ogrodów społecznościowych i korekta górki saneczkowej ze zjeżdżalnią, rozwój strefy drobnego handlu.</p>
<p>Lokalizacja</p> <p>Podobszar rewitalizacji nr 2 - tereny zieleni osiedla Obrońców Tomaszowa z 1939 r. pomiędzy ul. Niebrowską i Mielczarskiego (od południa), domami mieszkalnymi położonymi przy ul. Dzieci Polskich (od północy), Zespołem Szkół nr 4 i basenem (od zachodu) oraz domami mieszkalnymi przy ul. Skorupki (od wschodu)</p>
<p>Grupa docelowa</p> <p>Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji nr 2</p>
<p>Szacowane koszty</p> <p>1 800 000,00 zł wkład własny, dofinansowanie ze środków RPO WŁ 2014-2020</p>
<p>Prognozowane rezultaty</p> <ul style="list-style-type: none"> • wsparcie drobnego handlu produktami pochodzenia lokalnego (z pobliskich upraw, piekarni, itp.) poprzez zaproponowanie adaptacji i poszerzenie miejsca na szlaku pomiędzy placówkami handlowymi w osiedlu, • zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracja społeczna wokół spraw związanych z poprawą jakości środowiska w osiedlu, • poprawa jakości przestrzeni publicznej, • powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją: 4,5 ha (obszar oddziaływania ok. 30 ha)

PROJEKT NR 6

Zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz modernizacja miejsc rekreacji i terenów zielonych Parku Michałówek

<p>Realizator projektu</p> <p>Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>
<p>Cele projektu</p> <p>społeczne: stworzenie bezpiecznego miejsca relaksu dla mieszkańców osiedla Michałówek, zmniejszenie incydentów wandalizmu i spożywania alkoholu w parku, środowiskowe: wzrost różnorodności gatunkowej roślin, funkcjonalno-przestrzenne: odnowienie zaniedbanego, nieużytkowanego terenu miejskiego,</p>

Zakres realizowanych działań
<p>W tej części miasta nie ma żadnego miejsca rekreacyjnego, dzieci bawią się na ulicy, dorośli siedzą w domach lub na ławkach przed blokami. Park to obecnie zaniedbana przestrzeń publiczna. Gęsto rosnące drzewa są siedliskiem ptaków, które bardzo zanieczyszczają cały skwer i stojące w nim ławki.</p> <p>Ideą projektu, zgłoszonego do realizacji w ramach projektów ogólnomiejskich Tomaszowskiego Budżetu Obywatelskiego w edycji 2016 było utworzenie miejsca relaksu i sportu dla wszystkich mieszkańców miasta – projekt w głosowaniu zajął 3 miejsce i nie został wyłoniony do realizacji. W roku 2016, projekt z ograniczonym zakresem rzeczowym, zgłoszony został jako projekt lokalny do kolejnej edycji TBO i wygrał głosowanie w swoim okręgu z rekordową liczbą głosów. W uzasadnieniu projektu, jego wnioskodawcy podkreślali, że w tej części miasta nie ma żadnego miejsca rekreacyjnego, dzieci bawią się na ulicy, a dorośli siedzą w domach lub na ławkach przed blokami.</p> <p>Projekt przewiduje kilka etapów realizacji. W pierwszym etapie konieczne jest przygotowanie dokumentacji projektowej i uporządkowanie terenu w porozumieniu z mieszkańcami dzielnicy Michałówek. Na tym etapie przewiduje się również współpracę z instytucjami funkcjonującymi na tym terenie w celu pomocy i rozszerzenia projektu o zamontowanie placu zabaw dla dzieci oraz urządzeń siłowni parkowej.</p>
Lokalizacja
Podobszar rewitalizacji nr 3 - tereny zieleni osiedla Michałówek, obszar znajduje się w przy ul. Zgodnej, Nadrzecznej, Wrzosowej, i Sosnowej
Grupa docelowa
Mieszkańcy podobszaru rewitalizacji nr 3, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i seniorów
Szacowane koszty
1 500 000,00 zł wkład własny, dofinansowanie ze środków RPO WŁ 2014-2020 oraz WFOSIGW
Prognozowane rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracja społeczna wokół spraw związanych z poprawą jakości środowiska w osiedlu, • poprawa jakości przestrzeni publicznej, • poszerzenie oferty rekreacji dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

PROJEKT NR 7

„Kontakt – Wokół Nas” - budowanie poczucia przynależności i odpowiedzialności za przestrzeń, w której funkcjonują mieszkańcy obszarów rewitalizacji

Realizator projektu
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
Cele projektu
społeczne: promowanie idei wolontariatu, integracja międzypokoleniowa, wypracowanie wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji poczucia przynależności i odpowiedzialności za przestrzeń wokół siebie,

funkcjonalno-przestrzenne: odnowienie zaniedbanego, nieużytkowanego terenu miejskiego, poprawa wyglądu podwórek, zagospodarowanie przestrzeni miejskiej i nadanie jej nowej otwartej funkcji.
Zakres realizowanych działań
<p>Projekt „Kontakt – Wokół Nas” jest odpowiedzią na problemy z utożsamianiem się z miejscem pobytu mieszkańców obszarów rewitalizacji. Większość terenów rewitalizowanych stanowią komunalne lub socjalne kamienice mieszkalne, w których przestrzenią wspólną są zaniedbane podwórka.</p> <p>Do projektu zostaną zakwalifikowani mieszkańcy kamienic znajdujących się w zasobach komunalnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki we współpracy z wolontariuszami, organizacjami pozarządowymi i Tomaszowskim Towarzystwem Budownictwa Społecznego, a także lokalnymi przedsiębiorcami.</p> <p>W celu odnowienia otoczenia rodzin zamieszkujących w starym budownictwie - w ramach projektu „Kontakt – Wokół Nas”, odrestaurowane i zagospodarowane będą podwórka tych kamienic zgodnie z przeprowadzonymi konsultacjami wśród mieszkańców. W celu aktywizacji osób zamieszkałych na tych terenach mieszkańcy (bez względu na wiek) zachęceni będą do prac projektowych, a także porządkowych na poszczególnych podwórkach. Do prac projektowych zostanie zaangażowana także młodzież, która w ramach warsztatów architektonicznych stworzy koncepcję zagospodarowania poszczególnych przestrzeni. Celem projektu jest również zmiana funkcji przestrzeni z półpublicznej w publiczną. Na zakończenie projektu zorganizowany zostanie wspólny piknik dla wszystkich biorących udział w projekcie.</p>
Lokalizacja
Obszar rewitalizacji miasta, zasób komunalny
Grupa docelowa
Mieszkańcy kamienic obszaru rewitalizacji
Szacowane koszty
50 000,00 zł wkład własny
Prognozowane rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracja społeczna wokół spraw związanych z poprawą jakości obszaru rewitalizacji, • poprawa wizerunku podwórek i nadanie im funkcji publicznej, • wzrost odpowiedzialności za przestrzeń publiczną.

PROJEKT NR 8

„Senior wśród nas”

Realizator projektu
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
Cele projektu
społeczne: wsparcie i aktywizacja seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji, poprawa dostępności do informacji o działaniach dla seniorów, poprawa społecznego wizerunku seniorów, przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej osób starszych, poprawa efektywności

systemu wsparcia seniorów w miejscu zamieszkania, zwiększenie świadomości osób starszych w obszarze zdrowia i jego profilaktyki, nawiązanie więzi międzypokoleniowych, przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia wśród osób starszych.

Zakres realizowanych działań

Projekt „Senior” jest odpowiedzią na potrzeby środowisk senioralnych, w tym rodzin nie radzących sobie z opieką nad osobami starszymi zamieszkałych na terenach rewitalizowanych. Działania proponowane w ramach projektu zawarte zostały w Uchwale Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego nr XXVI/262/2016 z dnia 31 marca 2016 roku w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Działań na Rzecz Seniorów „Tomaszów dla Seniorów” na lata 2016-2017.

Działanie 1. Osoby starsze w społeczeństwie

W ramach tego obszaru prowadzone będą działania polegające na wspieraniu działalności stowarzyszeń i grup nieformalnych zrzeszających seniorów z terenu rewitalizacji. Środowiska te mają bardzo dobre rozeznanie w problemach osób starszych, a także łatwiej im dotrzeć do poszczególnych osób, które wymagają wsparcia i pomocy. Dodatkowo prowadzone będzie wsparcie działań rekreacyjnych, edukacyjnych i kulturalnych w tym obszarze, które skierowane będą do seniorów, a także działań wolontaryjnych w tym zakresie.

Zostanie przygotowany opis i charakterystyka osób starszych zamieszkałych na terenie rewitalizowanym na podstawie przeprowadzonych wywiadów środowiskowych przez pracowników socjalnych.

Działanie 2. Przeciwdziałanie dyskryminacji społecznej osób starszych

„Miejsca Przyjazne Seniorom” to jeden z programów realizowanych w ramach tego działania. Jest to tytuł przyznawany przez seniorów, na wniosek organizacji pozarządowych lub grup nieformalnych działających w tym obszarze dla instytucji lub przedsiębiorców, którzy w swoich działaniach wykazują się współpracą ze środowiskami senioralnymi oraz działaniami na ich rzecz. Dodatkowym elementem poprawy społecznego wizerunku seniorów będą działania międzypokoleniowe organizowane dla osób starszych i dzieci i młodzieży w formie warsztatów plastycznych, zajęć rekreacyjnych i wspólnych przedsięwzięć kulturalnych przy pomocy miejskich instytucji kultury i szkół znajdujących się w obszarze rewitalizowanym.

Działanie 3. Wsparcie seniorów w miejscu zamieszkania

Podstawowym programem w ramach działania 3 będzie wprowadzenie „Koperty Życia” wśród osób starszych oraz niepełnosprawnych i samotnych. „Koperta życia” to przede wszystkim zabezpieczenie dla służb ratunkowych, które docierają do domu osoby samotnej lub starszej. W jednym miejscu (na ogół w lodówce) znajdować się będzie specjalnie oznaczona koperta, która zawierać będzie podstawowe informacje o osobie, ze szczególnym uwzględnieniem przebytych chorób, leków lub członków rodziny, których należy powiadomić w razie nagłej potrzeby. Dane te ułatwią służbom ratunkowym jak najszybsze zajęcie się pacjentem, jego identyfikację, a przez to szybsze zdiagnozowanie problemu. „Koperta Życia” zostanie rozpropagowana wśród seniorów zamieszkujących w obszarze rewitalizacji przez pracowników socjalnych MOPS oraz poprzez organizacje senioralne i grupy nieformalne działające w tym obszarze.

Prowadzone będą także akcje dla osób starszych we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz Komendą Powiatową Policji zmierzające do uświadomienia grupie docelowej zagrożeń wynikających z codziennego życia. Prelekcje i warsztaty dla osób starszych i samotnych będą wskazywać, gdzie osoby starsze mogą uzyskać pomoc

w nieprzewidzianych sytuacjach oraz jak uniknąć zagrożeń związanych z wyłudzeniami, a także przemocą wobec nich.

Działanie 4. Profilaktyka zdrowotna seniorów

Wprowadzone zostaną cykliczne prelekcje z zakresu profilaktyki zdrowia dla seniorów, które obejmować będą swoim zasięgiem osoby starsze z terenu rewitalizowanego. Ponadto organizowane będą akcje i pokazy wspierające aktywność fizyczną dla seniorów dostosowaną do ich wieku i potrzeb. Działania te prowadzone będą wspólnie z instytucjami prozdrowotnymi oraz instytucjami kulturalnymi.

Wszystkie te działania prowadzone będą pod wspólnym dla całego programu logo, na które ogłoszony będzie konkurs w ramach działania międzypokoleniowego. Wprowadzenie wspólnego logo ma na celu szybszą identyfikację działań na rzecz seniorów.

Lokalizacja

Obszar rewitalizacji miasta Tomaszowa Mazowieckiego

Grupa docelowa

Osoby starsze i niepełnosprawne z obszaru rewitalizacji miasta

Szacowane koszty

50 000,00 zł

wkład własny, dotacje ze źródeł zewnętrznych

Prognozowane rezultaty

- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracja społeczna wokół spraw związanych z poprawą jakości życia osób starszych,
- integracja międzypokoleniowa.

PROJEKT NR 9

„Wolontariusze na start”

Realizator projektu
Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki
Cele projektu
społeczne: wzrost liczby wolontariuszy, szerzenie idei wolontariatu, propagowanie postaw prospołecznych, zwiększenie odpowiedzialności za potrzeby drugiego człowieka, zwiększenie wrażliwości społecznej, rozwój wolontariatu w obszarze rewitalizacji.
Zakres realizowanych działań
Wśród problemów zauważalnych w mieście uznanych za kryzysowe jest niski poziom zainteresowania pomocą dla osób jej potrzebujących. Dlatego też niezwykle istotną rzeczą jest wprowadzenie działań wolontaryjnych na obszarze rewitalizacji.
<u>Działanie 1. Zidentyfikowanie bazy wolontaryjnej</u>
W ramach tego działania prowadzone będą badania w szkołach, organizacjach pozarządowych oraz grupach nieformalnych mające na celu identyfikację istniejącej już bazy wolontariuszy.
<u>Działanie 2. Identyfikacja rodzajów potrzeb</u>
W ramach tego działania przeprowadzone zostaną konsultacje z mieszkańcami obszaru rewitalizacji i organizacjami pozarządowymi działającymi na tym terenie o rodzajach potrzeb, w których działania wolontariuszy są niezbędne i oczekiwane.

<p>Działanie 3. „Przystań Wolontariusza”</p> <p>Powstanie punkt dla osób potrzebujących pomocy wolontariuszy oraz dla samych zainteresowanych ideą wolontariatu. Utworzenie takiego punktu planowane jest na obszarze rewitalizacji. „Przystań Wolontariusza” dysponować będzie aktualną bazą kół wolontaryjnych jak i samych wolontariuszy podzielonych na poszczególne obszary funkcjonowania. Dodatkowo baza taka podzielona będzie na trzy grupy wiekowe: młodzież, osoby w wieku średnim oraz wolontariusze – seniorzy. Taki podział umożliwi szybszą identyfikację wolontariuszy, a przez to zadań, które będą przypisane do odpowiednich grup.</p> <p>Działanie 4. Kampania społeczna</p> <p>Równoległe do poprzednich trzech działań przygotowana zostanie kampania społeczna szerząca ideę wolontariatu wśród mieszkańców miasta w każdej z grup wiekowych. Kampania ta obejmie spoty radiowe, telewizyjne, ogłoszenia w prasie, a także eventy nakierowane bezpośrednio na tematykę wolontariatu.</p>
<p>Lokalizacja</p> <p>Obszar rewitalizacji miasta Tomaszowa Mazowieckiego</p>
<p>Grupa docelowa</p> <p>Mieszkańcy miasta z obszaru rewitalizacji</p>
<p>Szacowane koszty</p> <p>7 000,00 zł wkład własny</p>
<p>Prognozowane rezultaty</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i integracja społeczna wokół spraw związanych z poprawą jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, • integracja międzypokoleniowa, • promocja wolontariatu, • zwiększenie oferty pomocowej.

PROJEKT NR 10

Rozwój zbiorowego publicznego transportu poprzez zakup autobusów niskoemisyjnych lub bezemisyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Tomaszowie Mazowieckim

<p>Realizator projektu</p> <p>Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki</p>
<p>Cele projektu</p> <p>społeczne: poprawa komfortu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez dostęp do wyższej jakości infrastruktury komunikacyjnej, integracja społeczna i ograniczenie wykluczenia społecznego, dostosowanie transportu publicznego do potrzeb osób niepełnosprawnych, stworzenie warunków wsparcia dla seniorów zapobiegających wykluczeniu z życia społecznego,</p> <p>środowiskowe: ograniczenie źródła niskiej emisji,</p>

Zakres realizowanych działań
<p>W ramach projektu planuje się zakup autobusów przeznaczonych do regularnej komunikacji miejskiej z infrastrukturą towarzyszącą.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia sprawnego i bezpiecznego systemu publicznego transportu zbiorowego, o wysokiej jakości świadczonych usług, bezpłatnego i spełniającego standardy unijne w zakresie ochrony środowiska. Takie usprawnienie pozwoli na zwiększenie wykorzystania transportu publicznego, bowiem zakupione autobusy będą stanowiły konkurencję względem transportu indywidualnego, co spowoduje poprawę jakości powietrza. Transport zbiorowy ujęty w projekcie będzie również dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami lub osób z ograniczoną możliwością poruszania się.</p> <p>Projekt swoim zasięgiem będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji poprzez lepsze skomunikowanie go z innymi obszarami miasta. Tym samym zmniejszy ryzyko wykluczenia społecznego osób z obszaru rewitalizacji, a także umożliwi im uczestnictwo w działaniach poza tym obszarem.</p>
Lokalizacja
<p>Obszar rewitalizacji miasta Tomaszowa Mazowieckiego w szczególności Podobszar rewitalizacji nr 1 miasta Tomaszowa Mazowieckiego, który stanowi centrum przesiadkowe dla linii komunikacji miejskiej. Ze względu na specyfikę projekt będzie obejmował swoim zasięgiem również inne rejony.</p>
Grupa docelowa
<p>Zakupione elementy projektu będą użytkowane przez wszystkich interesariuszy Programu rewitalizacji, a więc mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. Będą to również wszystkie grupy społeczne m.in. dzieci i młodzież dojeżdżająca do szkoły, osoby dojeżdżające do zakładów pracy, seniorzy, osoby niepełnosprawne.</p>
Szacowane koszty
<p>Ogółem: 11 000 000,00 zł wkład własny oraz dofinansowanie ze środków RPO WŁ 2014-2020</p>
Prognozowane rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie liczby autobusów niskoemisyjnych lub bezemisyjnych;